

نام درس: علوم و فنون دوازدهم تاریخ: زمان آزمون: سوالات ارزشیابی نوبت اول سری ۸ نمره با عدد: نمره با حروف:	به نام خداوند علم و قلم اداره ی آموزش و پرورش دیرستان سال تحصیلی	نام: نام خانوادگی: نام پدر: پایه: نام دبیر:
بارم		ردیف
مبانی تحلیل؛ تاریخ ادبیات (۲ نمره)		
۰/۵	۱ درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را مشخص کنید. الف) ادبیات بیداری با ظهور مفاهیمی نو؛ مثل آزادی، وطن، قانون خواهی و مبارزه با استبداد و استعمار شکل گرفت (درست / نادرست) ب) شعرهای سید اشرف‌الدین گیلانی در راه مبارزه با استبداد و عشق به وطن در روزنامه «قرن بیستم» چاپ می‌شد. (درست / نادرست)	
۰/۵	۲ در جاهای خالی واژه‌های مناسب بنویسید. الف) بیت زیر نمونه‌ای از اشعار سید اشرف‌الدین گیلانی «نسیم شمال» است. «غلغلی انداختی در شهر تهران، ای قلم / خوش حمایت می‌کنی از شرع قرآن، ای قلم» ب) قائم‌مقام فراهانی احیاکننده نثر فارسی است و «.....» مهم‌ترین اثر اوست.	
۰/۲۵	۳ کدام مورد را می‌توان آغازگر رمان‌نویسی در دوره پیش از انقلاب مشروطه دانست؟ الف) ترجمه رمان‌های تاریخی ب) ترجمه رمان‌های اجتماعی	
۰/۲۵	۴ عبارت زیر معرف کدام شخصیت ادبی دوره بیداری است؟ او از پیشگامان نثر جدید فارسی است و با روزنامه «صوراسرافیل» همکاری داشت و مجموعه نوشته‌های طنزآمیز سیاسی - اجتماعی او با عنوان «چرند و پرند» در آن روزنامه منتشر می‌شد.	
۰/۵	۵ چرا شاعران دوره بازگشت به پیروی از اسلوب‌های کهن پرداختند؟ (۲ مورد)	
مبانی تحلیل؛ سبک‌شناسی (۲ نمره)		
۰/۵	۶ کدام یک از عبارت‌های زیر نادرست است؟ الف) توجه به قالب‌های «مستزاد و چهار پاره» در شعر «ملک‌الشعراى بهار» و «ادیب‌الممالک فراهانی» بیشتر است. ب) از نظر موسیقی و عروض، گروه «سنت‌گرا» بسیار پایبند به سنت‌های ادبی بودند. د) لغات و ترکیبات امروزی و جدید وارد شعر شده است.	

۰/۵	۷	درست یا نادرست بودن جملات زیر را مشخص کنید. (الف) سبک بازگشت حدواسط سبک عراقی و بیداری است. (درست / نادرست) (ب) سبک بازگشت تغییر و تحول چندانی در شیوه‌ها و ویژگی‌های سخن به وجود نیاورد. (درست / نادرست)						
۰/۲۵	۸	جای خالی را با عبارت مناسب پر کنید. نثر دوران مشروطه با ویژگی‌هایی چون نوگرایی، تجددخواهی و آزادی‌طلبی و با هدف گسترش یافت.						
۰/۵	۹	از میان واژگان بیت زیر دو واژه را که از شاخص‌ترین درون‌مایه‌های شعر عصر بیداری‌اند - مشخص کنید. بی‌تربیت آزادی و قانون نتوان داشت / سغص نتوان خواند نخوانده کلمن را						
۰/۲۵	۱۰	در شعر «ملک‌الشعراى بهار» و «ادیب‌الممالک فراهانی» توجه به چه قالب‌هایی بیشتر بوده است؟ (الف) قصیده و مثنوی (ب) قصیده و غزل						
۰/۲۵	۱۱	بنیادی‌ترین تفکر و خواست مشروطه خواهان چه بود؟ (الف) توجه به مردم (ب) تعلیم و تربیت جدید (ج) آزادی (د) قانون						
موسیقی شعر (۶ نمره)								
۰/۲۵	۱۲	نوع وزن مناسب با هر بیت را از ستون مقابل برگزینید. <table><tr><td>۱- همسان</td><td>(الف) به حسن خلق و وفا کس به یار ما نرسد / تو را در این سخن انکار کار ما نرسد</td></tr><tr><td>۲- ناهمسان</td><td>(ب) چه زخم چو نای هر دم ز نوای شوق او دم / که لسان غیب خوش‌تر بنوازد این نوا را</td></tr><tr><td>۳- همسان دولختی</td><td>(پ) نرگس از چشمک زدن شد فتنه در صحن چمن / شیوه‌های چشم جادوی توام آمد به یاد</td></tr></table>	۱- همسان	(الف) به حسن خلق و وفا کس به یار ما نرسد / تو را در این سخن انکار کار ما نرسد	۲- ناهمسان	(ب) چه زخم چو نای هر دم ز نوای شوق او دم / که لسان غیب خوش‌تر بنوازد این نوا را	۳- همسان دولختی	(پ) نرگس از چشمک زدن شد فتنه در صحن چمن / شیوه‌های چشم جادوی توام آمد به یاد
۱- همسان	(الف) به حسن خلق و وفا کس به یار ما نرسد / تو را در این سخن انکار کار ما نرسد							
۲- ناهمسان	(ب) چه زخم چو نای هر دم ز نوای شوق او دم / که لسان غیب خوش‌تر بنوازد این نوا را							
۳- همسان دولختی	(پ) نرگس از چشمک زدن شد فتنه در صحن چمن / شیوه‌های چشم جادوی توام آمد به یاد							
۰/۲۵	۱۳	کدام یک از ابیات زیر، دو برش آوایی ندارد؟ (با دو وزن خوانده نمی‌شود؟) (الف) از کرده خویشتن پشیمانم / جز توبه ره دگر نمی‌دانم (ب) درد عشقی کشیده‌ام که می‌رس / زهر هجری چشیده‌ام که می‌رس						
۰/۵	۱۴	بیت زیر دارای دو وزن است، هر دو وزن آن را بنویسید. «دی شیخ با چراغ همی گشت گرد شهر / کز دیو و دد ملولم و انسانم آرزوست»						
۰/۲۵	۱۵	نمونه‌های زیر، به صورتی که بین دو کمانک تقطیع شده‌اند، با کدام نوع اختیار شاعری مطابقت دارد؟ (الف) آهوی من (- U U -) (ب) تو گفתי (---)						
۰/۲۵	۱۶	مصوت بلند «ی» در کدام مصراع به کوتاه تبدیل نمی‌شود؟ (الف) یارب قبول کن به بزرگی و فضل خویش (ب) پیش از تو آب معنی دریا شدن نداشت						

۱۷	با توجه به بیت زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید. گر برگ گل سرخ کنی پیرهنش را / از نازکی آزار رساند بدنش را الف) مصراع اول بیت را تقطیع هجایی کنید. ب) ارکان معادل بیت را به‌گونه‌ای بنویسید که «همسان» باشد. ج) در هر یک از مصراع‌ها یک اختیار شاعری زبانی مشخص کنید.						
۱۸	با توجه به بیت «چیست این سقف بلند ساده بسیار نقش / هیچ دانا زین معما در جهان آگاه نیست» الف) وزن بیت را بنویسید. ب) یک اختیار شاعری زبانی در مصراع اول مشخص کنید.						
۱۹	وزن بیت زیر در کدام گزینه درست آمده است؟ «ما نصیحت به‌جای خود کردیم / روزگاری در این به سر بردیم» الف) فاعلاتن فاعلاتن فاعلن ب) فاعلاتن مفاعلهن فع لن ج) مستفعل فاعلات فع لن د) مستفعلن مفاعل مستفعلن						
۲۰	با خوانش درست بیت و درک پایه‌های آوایی آن، جدول را کامل کنید و به سؤالات زیر پاسخ دهید. نسیم صبح را گفتم که با او جانبی داری / کز آن جانب که او باشد، صبا عنبرفشان آید <table><tr><td></td><td>الف. ا. ا. ا. ا. ا. (۲۸)</td></tr><tr><td></td><td>نشانه‌های هجایی (۲۵)</td></tr><tr><td></td><td>وزن واژه (۲۵)</td></tr></table> الف) وزن (همسان/ناهمسان) است. (۲۵) ب) در رکن مصراع اول یک اختیار زبانی وجود دارد. (۲۵)		الف. ا. ا. ا. ا. ا. (۲۸)		نشانه‌های هجایی (۲۵)		وزن واژه (۲۵)
	الف. ا. ا. ا. ا. ا. (۲۸)						
	نشانه‌های هجایی (۲۵)						
	وزن واژه (۲۵)						
۲۱	در کدام یک از واژگان بیت زیر، مصوّت بلند «ی» همواره کوتاه تلفّظ می‌شود؟ بیا تا گل برافشانیم و می در ساغر اندازیم/ فلک را سقف بشکافیم و طرحی نو دراندازیم						
۲۲	تمامی کلمات کدام یک از موارد زیر هیچ گاه <u>نمی‌توانند</u> مشمول اختیار «تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه» شوند؟ چرا؟ الف) سو- ابرو- النگو ب) مو- بو- رو						
۲۳	جای خالی را با واژه مناسب، پر کنید. اختیاری که شاعر با نحوه بیان و شیوه تلفّظ خود اعمال می‌کند:						

زیباشناسی (۶ نمره)

۰/۷۵	۲۴ با توجه به ابیات زیر درست و نادرست بودن گزاره‌های زیر را مشخص کنید. مه من نقاب بگشا ز جمال کبریایی / که بتان فروگذارند اساس خودنمایی شده انتظارم از حد چه شود ز در درایی / ز دو دیده خون فشام ز غمت شب جدایی چه کنم که هست اینها گل باغ آشنایی الف) شعر فوق فاقد مراعات نظیر است. (درست / نادرست) ب) در ابیات بالا «فخرالدین عراقی» بیتی را از «هاتف اصفهانی» تضمین کرده است. (درست / نادرست) ج) در بیت اول ، آرایه تلمیح دیده می‌شود. (درست / نادرست)
۰/۵	۲۵ در بیت زیر دو گروه کلماتی را که با هم آرایه «تناسب» ایجاد کرده‌اند، مشخص کنید. شعاع درد مرا ضرب در عذاب کنید / مگر مساحت رنج مرا حساب کنید. الف) گروه اول: (ب) گروه دوم:
۰/۲۵	۲۶ آرایه قسمت مشخص شده را بنویسید. حافظ از جور تو، حاشا که بگرداند روی / <u>من از آن روز که در بند توام، آزادم</u>
۰/۷۵	۲۷ با توجه به متن زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید. «مخدوم مهربان من، از آن زمان که رشته مراودات حضوری گسسته و شیشه شکیبایی از سنگ تفرقه و دوری شکسته، اکنون مدت دو سال افزون است که نه از آن طرف بریدی و سلامی و نه از این جانب قاصدی و پیامی، طایر مکاتبات را پر بسته و کلبه مراودات را در بسته ...» (قائم مقام فراهانی) الف) نوشتار قائم مقام در این عبارات، مشابه چه کسی است؟ ب) کدام آرایه لفظی در این نوشته بارز است؟ ج) دو اضافه تشبیهی از متن بیابید و بنویسید.
۰/۵	۲۸ درستی یا نادرستی جمله‌های زیر را مشخص کنید. الف) بیت زیر دارای آرایه لف و نشر است. روی و چشمی دارم اندر مهر او / کاین گهر می‌ریزد آن زر می‌زند ب) می‌توان گفت تناقض و تضاد گاهی مانند هم هستند و فرقی بین آن‌ها نیست.
۰/۲۵	۲۹ چه نوع لف و نشری در بیت زیر دیده می‌شود؟ دل و کشورت جمع و معمور باد / ز ملک پراکندگی دور باد

۳۰	نوع لف و نشر را در هر کدام از ابیات زیر از کدام نوع است؟ الف) افروختن و سوختن و جامه دریدن/ پروانه ز من، شمع ز من، گل ز من آموخت ب) از عفو و خشم تو دو نمونه است روز و شب/ وز مهر و کین تو دو نمونه است شهد و سم	۰/۵
۳۱	در بیت «اگر ز خلق ملامت و گر ز کرده ندامت/ کشیدم، از تو کشیدم، شنیدم از تو شنیدم» الف) «آلف دوم» و «نشر اول» را نشان دهید. ب) نوع «آلف و نشر» را بنویسید.	۰/۲۵
۳۲	در کدام یک از دو بیت زیر، آرایه متناقض نما وجود دارد؟ توضیح دهید. ۱) اینکه گاهی می‌زدم بر آب و آتش خویش را/ روشنی در کار مردم بود مقصودم چو شمع ۲) گوش ترحمی کو کز ما نظر نپوشد/ دست غریق یعنی فریاد بی صداییم	۰/۵
۳۳	در بیت زیر آرایه «تناقض» را مشخص کنید و علت تشخیص خود را بنویسید. عجب مدار که در عین درد خاموشم/ که درد یار پری چهره عین درمان است	۰/۵
۳۴	در بیت زیر کدام ارائه وجود ندارد؟ از اسب پیاده شو، بر نطع زمین رخ نه/ زیر پی پیلش بین شهمات شده نعمان (مراعات نظیر- تضاد- تلمیح)	۰/۲۵
۳۵	آرایه قسمت‌های مشخص شده را بنویسید. در نیابد حال پخته هیچ خام/ پس سخن کوتاه باید والسلام	۰/۲۵
۳۶	کدام آرایه ادبی در بیت زیر مشاهده نمی‌شود؟ آتش حبّ الوطن چو شعله فروزد/ از دل مؤمن کند به مجمره اسپند ۱) تلمیح ۲) مراعات نظیر ۳) تشبیه ۴) تضمین	۰/۲۵
نقد و تحلیل متن (۴ نمره)		
۳۷	بیت زیر را از نظر قلمرو فکری دوره بیداری تحلیل کنید. (۱ مورد) آتش حبّ الوطن چو شعله فروزد/ از دل مؤمن کند به مجمره اسپند (ادیب الممالک فراهانی)	۰/۵

۱/۵	۳۸ شعر زیر سروده «فرخی یزدی» است با بررسی ابیات به سؤالات خواسته شده پاسخ دهید. «آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی / دست خود ز جان شستم از برای آزادی تا مگر به دست آرم دامن وصالش را / می دوم به پای سر در قفای آزادی در محیط طوفان ز ماهرانه در جنگ است / ناخدای استبداد با خدای آزادی دامن محبت را گر کنی ز خون رنگین / می توان تو را گفتن، پیشوای آزادی» الف) سراینده از شاعران شاخص کدام دوره است؟ و از کدام شاعران گذشته تأثیر پذیرفته است؟ (ذکر یک شاعر کافی است) ب) ویژگی بارز فکری شاعر را در این سروده بنویسید.
۲	۳۹ با توجه به متن زیر به پرسش ها پاسخ دهید: ... مخدوم مهربان من از آن زمان که رشته مراودت حضوری گسسته و شیشه شکیبایی از سنگ تفرقه و دوری شکسته، اکنون مدت دو سال افزون است که نه از طرف بریدی و سلامی و نه از این جانب قاصدی و پیامی. طایر مکاتبات را پر بسته و کلبه مراودات را در بسته ... الف) موضوع اصلی متن چیست؟ ب) نویسنده از چه چیزی گله می کند؟ ج) منظور از «طایر مکاتبات را پر بسته و کلبه مراودات را در بسته» چیست؟ د) چند اضافه تشبیهی در متن بالا به کار رفته است؟

